

Friedrich Engels

TALONPOIKAISKYSYMYS
RANSKASSA JA SAKSASSA³³¹

Porvarilliset ja taantumukselliset puolueet ovat kovin ihmeissään siitä, että sosialisteilla on nykyisin kaikkialla tullut yhtäkkiä päiväjärjestykseen talonpoikaiskysymys. Pikemminkin niiden pitäisi ihmetellä sitä, ettei niin ole tapahtunut jo kauan sitten. Irlannista Sisiliaan, Andalusiasta Venäjälle ja Bulgariaan talonpoika on sangen tärkeä väestö- ja tuotantotekijä sekä poliittinen voimatekijä. Poikkeuksena on vain kaksi Länsi-Euroopan aluetta. Varsinaisessa Isossa-Britanniassa on suurmaanomistus ja suurmaanviljelys työntänyt kokonaan syrjään oman taloutensa varassa elävän talonpojan; Elben itäpuolella sijaitsevassa Preussissa on jo monien vuosisatojen aikana ollut käynnissä sama prosessi, ja sielläkin talonpoikaa »syrjäytetään»* yhä enemmän tai ainakin työnnetään taka-alalle taloudellisessa ja poliittisessä suhteessa.

Poliittisena voimatekijänä talonpoika on tähän asti loistanut useimmiten vain välinpitämättömyydellään, jonka alkusyynä on maalaiselämän eristyneisyys. Laajojen väestöjoukkojen välinpitämättömyys tukee voimakkaasti paitsi parlamentaarista lahjomisjärjestelmää Pariisissa ja Roomassa myös venäläistä despotismia. Mutta tämä välinpitämättömyys ei ole suinkaan voittamatonta. Työväenliikkeen syntymisen jälkeen länsieurooppalaisten porvarien ei ollut kovinkaan vaikeaa, varsinkaan siellä, missä vallitsee talonpoikien palstatilanomistus, herättää

* Wird »gelegt«. Bauernlegen, termi jota käytettiin Saksan historiassa merkitsemään talonpoikien häätämistä ja pakkoluvutusta. (*Lentinin huomautus hänen tekemäänsä Engelsin teoksen alkuosan venäjännökseen.*)

talonpojissa epäluuloa ja vihaa sosialistisia työläisiä kohtaan ja saada talonpojat kuvittelemaan mielessään työläiset »jakamisen» kannattajiksi (partageux), laiskoiksi, ahneiksi kaupunkilaisiksi, jotka havittelevat talonpojan omaisuutta. Ranskan talonpoikien taantumuksellinen äänestys tukahdutti nopeasti vuoden 1848 helmikuun vallankumouksen epämääräiset sosialistiset henkähäykset; talonpoika, joka halusi olla rauhassa, kaivoi esiin muistojensa kätköistä tarun talonpoikien keisarista Napoleonista ja loi toisen keisarikunnan. Meille kaikille on tunnettua, mitä yksistään tuo talonpoijiston urotyö tuli Ranskan kansalle maksamaan; Ranskan kansa kärsii tänäkin päivänä tuon urotyön seurauksista.

Mutta sen jälkeen on paljon muuttunut. Kapitalistisen tuotantomuodon kehitys on katkaissut elinhermon pientuotannolta maataloudessa: pientuotanto tuhoutuu ja rappeutuu hillittömästi. Pohjois- ja Etelä-Amerikka sekä Intia ovat täyttäneet Euroopan markkinat halvalla viljalla, niin halvalla, ettei sen kanssa ole pystynyt kilpailemaan ainoakaan eurooppalainen tuottaja. Tuho uhkaa sekä suurmaanomistajaa että pientalonpoikaa, yhtäläisesti kumpaakin. Mutta kun he kumpikin ovat maanomistajia ja maaseudun asukkaita, niin suurmaanomistaja julistautuu taistelijaksi pientalonpojan etujen puolesta, ja pientalonpoika ylipäänsä tunnustaa hänet etujensa puolustajaksi.

Sillä välin on lännessä kasvanut voimakas sosialistinen työväenpuolue. Helmikuun vallankumouksen kauden epämääräiset aavistukset ja pyrkimykset ovat selvenneet, tulleet laajemmiksi ja syvällisemmiksi, muuttuneet kaikkia tieteen vaatimuksia vastaavaksi ohjelmaksi tiettyine konkreettisine vaatimuksineen; sosialistiset kansanedustajat, joiden lukumäärä kasvaa jatkuvasti, puolustavat näitä vaatimuksia Saksan, Ranskan ja Belgian parlamentissa. Valtiovallan valtaaminen on tullut sosialistisen puolueen lähitulevaisuuden asiaksi. Mutta voidakseen vallata valtiiovallan tämän puolueen on ensin mentävä kaupungista maaseudulle, tultava voimaksi maaseudulla. Sosialistinen puolue, joka eroaa muista puolueista siinä, että sillä on selvä käsitys taloudellisten syiden ja poliittisten seurausten yhteydestä, ja joka juuri sen vuoksi on

paljastanutkin jo kauan sitten lampaan vaatteisiin pu-
keutuneen ja talonpojan ystäväksi lyöttäytyvän suurtil-
lanherran sudenhahmon, voiko tämä puolue rauhallisesti
jättää tuhoontuomitun talonpojan hänen valheellisten
puolustajiensa käsiin, jättää siihen saakka, kunnes talon-
pojasta, teollisuustyöläisten passiivisesta vihollisesta, teh-
dään heidän aktiivinen vihollisensa? Nyt olemmekin
päässeet talonpoikaiskysymyksen ytimeen.

I

Maalaisväestö, jonka puoleen voimme kääntyä, koos-
tuu sangen erilaisista aineksista, jotka vuorostaan eroavat
toisistaan vielä paikkakunnittain.

Länsi-Saksassa samoin kuin Ranskassa ja Belgiassa-
kin on vallitsevana sellaisten palstatilallisten pientuo-
tanta, jotka suurimmalta osaltaan ovat maatilkkujensa
omistajia, pienemmältä osaltaan niiden vuokraajia.

Luoteessa — Ala-Saksissa ja Schleswig-Holsteinissa —
ovat vallitsevina suur- ja keskitalonpojat, jotka eivät
tule toimeen ilman renkejä ja piikoja ja pitävät jopa
päiväläisiäkin. Samoin on asia Baijerin tietyissä osassa.

Elben itäpuolella sijaitseva Preussi ja Mecklenburg
ovat suurmaanomistuksen ja suurtuotannon alueita, siellä
on kartanonväkeä, renkejä ja päiväläisiä sekä paikka
paikoin verrattain vähäinen ja lakkaamatta pienenevä
määrä pien- ja keskitalonpoikia.

Keski-Saksassa tapaamme kaikkia näitä tuotanto- ja
maanomistusmuotoja erilaisina koostumina paikkakun-
nista riippuen, eikä yksikään näistä muodoista pääse val-
litseväksi vähänkään huomattavammalla alueella.

Sitä paitsi löytyy erisuuruisia paikkakuntia, joissa
oma tai vuokrattu peltomaa ei riitä perheen elatukseen
ja on vain jonkin käsityöammatin harjoittamisen perusta-
na tehden siinä mahdolliseksi alhaiset, ilman tuota pe-
rustaa mahdottoman alhaiset työpalkat, jotka turvaavat
varman menekin tuotteille, olkoonpa ulkomainen kilpailu
millaista hyvänsä.

Mitkä näistä maalaisväestön kerroksista voidaan saada
sosiaalidemokraattisen puolueen kannalle? Käsittelemme
tätä kysymystä tietenkin vain yleispiirtein, otamme tar-

kasteltaviksi vain selvästi ilmenevät muodot; tilan puutteen vuoksi emme voi pysähtyä tarkastelemaan väliasteita emmekä sekalaista maalaisväestöä.

Alkakaamme pientalonpojasta. Kaikista talonpojista tämä kerros on tärkein muuallakin eikä vain yleensä Länsi-Euroopassa. Ja mitä tulee koko kysymykseen, niin painopiste on nimenomaan tässä talonpoikaikerroksessa. Kun olemme selvittäneet itsellemme suhtautumisemme pientalonpoikaan, niin silloin meillä on jo kaikki lähtökohdat määritelläksemme suhtautumisemme maalaisväestön muihin osiin.

Pientalonpojalla me tarkoitamme tässä sellaisen maatilkun omistajaa tai vuokraajaa — eritoten omistajaa — joka ei ole niin suuri, ettei hän pystyisi sitä viljelemään tavallisesti perheensä voimin, eikä niin pieni, ettei se voisi elättää hänen perhettään. Näin muodoin pientalonpoika samoin kuin pienkäsityöläinenkin on työläinen, joka eroaa nykyaikaisesta proletaarista siinä, että hänellä on vielä omat työvälineet; se on siis jo menneisyyteen kuuluvan tuotantotavan jäännettä. Esi-isästään, maaorjasta, riippuvaisesta tai — harvoissa poikkeustapauksissa — vapaasta, mutta vero- ja päivätyövelvollisesta talonpojasta, hän eroaa vain kolmessa suhteessa. Ensinnäkin siinä, että Ranskan vallankumous vapautti hänet feodaalisista veroista ja rasituksista, joita hän oli suorittanut tilanherralle, ja useimmissa tapauksissa, ainakin Reinin vasemmalla rannalla, antoi talonpojalle maapalstan hänen vapaaksi omaisuudekseen. Toiseksi siinä, että hän jäi ilman sen itsehallinnollisen yhteisön suojaa, jonka jäsen hän oli ollut, ja samalla menetti myös oikeutensa aikaisemmin yhteisölle kuuluneiden maiden käyttöön. Yhteisömaan riisti häneltä petkuttamalla osaksi hänen entinen feodaaliherransa, osaksi liberaalinen, roomalaiseen oikeuteen perustuva byrokraattinen lainsäädäntö, ja nykyajan pientalonpoika menetti siten mahdollisuuden pitää työjuhtia rehua ostamatta. Taloudellisessa suhteessa yhteisömaiden käyttöoikeuden menettäminen painaa paljon enemmän kuin feodaalisten rasitusten lakkauttaminen; niiden talonpoikien lukumäärä, jotka eivät voi pitää työjuhtia, kasvaa jatkuvasti. Kolmanneksi nykyisen talonpoijan erikoisuutena on se, että hän on me-

nettänyt puolet entisestä tuotannollisesta työstään. Ennen hän perheineen valmisti itse omista raaka-aineistaan suurimman osan tarvitsemistaan tuotteista; hänen muut tarpeensa tyydyttivät hänen maalaisnaapurinsa, jotka rinnan maanviljelyksen kanssa harjoittivat käsityötä ja saivat enimmäkseen maksun joko korvaukseksi annettuina elintarvikkeina tai vastapalveluksina. Perhe ja erittäinkin kylä tuli toimeen omillaan, tuotti melkein kaiken tarvitsemansa. Se oli miltei täydellistä luontoistaloutta, rahaa ei tarvittu juuri lainkaan. Kapitalistinen tuotanto teki siitä lopun rahatalouden ja suurteollisuuden avulla. Ja kun yhteisömaa oli talonpojan toimeentulon ensimmäinen perusehto, niin teollinen sivuelinkeino oli toinen tällainen ehto. Niinpä siis talonpoika painui yhä alemmaksi. Verot, kadot, omaisuuden jaot perillisten kesken ja oikeusjutut ajoivat talonpojan toisensa jälkeen koronkiskurin luo, velkaantuneisuus leviää yhä laajemmalle ja käy kullekin erikseen yhä raskaammaksi, sanalla sanoen pientalonpoikamme — samoin kuin kaikki aikansa eläneet tuotantotavan jäänteet — kulkee hillittömästi tuhoaan kohti. Hän on tuleva proletaari.

Proletaarina hänen pitäisi ottaa tarkoin vaari sosialistisesta propagandasta. Mutta sitä vielä toisinaan haittaa luihin ja ytimiin syöpynyt omistuksen vaisto. Mitä raskaammaksi hänelle käy taistelu niin monille vaaroille alttiiksi käyneen maatilkkunsa puolesta, sitä epätoivoisemmin hän tarrautuu siihen, sitä taipuvaisempi hän on näkemään sosiaalidemokratissa, joka puhuu hänelle maaomaisuuden muuttamisesta koko yhteiskunnan omaisuudeksi, yhtä vaarallisen vihollisen kuin koronkiskurissa ja asianajajassa. Millaisin keinoin sosiaalidemokratian on taisteltava tuota ennakkoluuloa vastaan? Mitä se voi tarjota tuhoutuvalle pientalonpojalle pettämättä itseään?

Käytännöllisenä perustana meillä tässä on marxilaisen suunnan ranskalaisten sosialistien agrariohjelma, joka ansaitsee sitäkin suurempaa huomiota, kun se on lähtöisin klassisesta pientalonpoikaistalouden maasta.

Marseillen edustajakokouksessa vuonna 1892 hyväksyttiin puolueen ensimmäinen agrariohjelma. Siinä vaaditaan maattomille maataloustyöläisille (so. päiväläisille ja kartanonväelle) ammattiliittojen ja kunnanvaltuus-

tojen säätämää työpalkkaminimiä; maaseudun ammattituomioistuimia, joiden jäsenistä puolet on työläisiä; kunnanmaiden myynnin kieltämistä ja valtionmaiden vuokraamista kunnille, joiden tulee luovuttaa kaikki maat — sekä omat että vuokratut — maattomien maataloustyöläisten perheiden yhtymille yhteisviljelyä varten, jota harjoitetaan palkkatyötä käyttämättä ja kunnan valvonnan alaisena; vanhuksille ja invalideille eläkkeet, jotka katetaan erikoisella suurmaamaisuuden verotuksella.

Pientalonpojille, joihin tässä lasketaan lisäksi myös vuokramiehet, ohjelma vaatii: kuntien on hankittava maatalouskoneita ja vuokrattava niitä talonpojille omakustannushintaan; on perustettava talonpoikaisosuuskuntia lannoitteiden, salaajaputkien, siementen ym. ostamista ja tuotteiden myyntiä varten; on lakkautettava verot, joita peritään maapalstojen siirtyessä toisiin käsiin, jos palstan hinta ei ylitä 5000 frangia; on muodostettava välitysoikeuksia Irlannin malliin tavattoman korkeiden vuokramaksujen alentamiseksi ja korvauksen maksamiseksi poislähteille vuokramiehille ja osaviljelijöille (*métayers*) heidän työllään aikaansaadusta maapalstan arvon kohoamisesta; on kumottava Code civilin* 2102. pykälä³³², joka antaa maanomistajalle oikeuden panna sato takavarikkoon, ja kiellettävä lainanantajilta oikeus ottaa pantiksi kasvavaa viljaa; on kiellettävä ottamasta pantiksi työvälineitä, satoa, siemeniä, lannoitteita, työjuhtia, sanalla sanoen kaikkea sellaista, mikä on välttämätöntä talonpojalle taloutensa hoitamiseksi; on tarkistettava aikoja sitten vanhentunut yleinen maakirja ja toistaiseksi toimitettava paikallinen tarkistus jokaisessa kunnassa; on vihdoin järjestettävä maksuton maataloudellinen erikoisopetus ja perustettava maataloudellisia koeasemia.

Kuten näemme, talonpoikien etujen mukaiset vaatimukset — toistaiseksi emme koskettele työläisten etuja ajavia vaatimuksia — eivät mene kovinkaan pitkälle. Osa niistä on muissa maissa jo toteutettu. Maanvuokraajien välitysoikeudet rakentuvat selvästi Irlannin mallin

* — Siviililakikokoelman. *Toim.*

mukaan. Talonpoikaisosuskuntia on jo olemassa Reininvarren alueilla. Maakirjan tarkistus on kaikkialla Länsi-Euroopassa liberaalien ja jopa virkavallankin vakinaisena hyvänä toivomuksena. Ohjelman muutkin kohdat voidaan toteuttaa aiheuttamatta suurempaa vahinkoa vallitsevalle kapitalistiselle järjestelmälle. Puhumme tästä vain luonnehtiaksemme ohjelmaa, emme lainkaan moittiaksemme sitä, vaan päinvastoin.

Tämän ohjelman avulla puolue saavutti talonpoikien keskuudessa Ranskan eri alueilla sellaista menestystä, että — ruokahaluan kasvaa syödessä — ranskalaisten toveriemme alkoi tehdä mieli sopeuttaa se vieläkin enemmän talonpoikien maun mukaan. Tällöin he tietysti aavistivat lähtevänsä vaaralliselle tielle. Kuinka voidaan auttaa talonpoikaa — ei tulevaa proletaaria, vaan nykyistä omistajatalonpoikaa — rikkomatta yleisen sosialistisen ohjelman peruseriaatteita? Tämän vastaväitteen ehkäisemiseksi on uutta käytännöllistä ehdotusta perusteltu teoreettisesti ja yritetty todistaa, että sosialismin periaatteet edellyttävät talonpoikaisen pienomistuksen suojelemista tuholta kapitalistisen tuotantotavan vallitessa, vaikka kirjoittajillekin on aivan selvää, että pienomistuksen tuho on väistämätön. Tarkastelkaamme nyt lähemmin tuota perustelua sekä itse niitä vaatimuksia, jotka hyväksyttiin tämän vuoden syyskuussa pidetyssä Nantesin edustajakokouksessa.

Perustelu alkaa näin:

»Ottaen huomioon, että puolueen yleisen ohjelman tarkan ajatuksen mukaan tuottajat voivat olla vapaita vain sikäli, mikäli he omistavat tuotantovälineet;

ottaen huomioon, että kun nämä tuotantovälineet ovat teollisuuden alalla saavuttaneet jo sellaisen kapitalistisen keskittymisen tason, että ne voidaan palauttaa tuottajille vain kollektiivisessa tai yhteiskunnallisessa muodossa, niin — ainakin nykyisessä Ranskassa — asia on kokonaan toisin maatalouden alalla, jossa tuotantoväline, nimenomaan maa, on hyvin monilla seuduilla vielä tuottajien yksilöllistä omaisuutta;

ottaen huomioon, että vaikka tämä tila, jota luonnehtii palstatilanomistus, on tuomittu ehdottomaan tuhoon (est fatalement appelé à disparaître), sosialismin velvollisuutena ei kuitenkaan ole jouduttava tuota tuhoa, koska sen tehtävänä ei ole erottaa omaisuutta työstä, vaan päinvastoin yhdistää yksin käsiin nuo kaikkinaisen tuotannon molemmat tekijät, joiden toisistaan

erottaminen saattaa proletarisoituneet työntekijät orjuuteen ja kurjuuteen;

ottaen huomioon, että joskin toisaalta sosialismin velvollisuutena on nostaa maatalousproletaarit jälleen hallitsemaan — kollektiivisessa tai yhteiskunnallisessa muodossa — suurtiloja sen jälkeen kun ne on pakkoluovutettu niiden nykyisiltä työtätekemättömiltä omistajilta, niin toisaalta sosialismin yhtä pakottavana velvollisuutena on suojella itsenäisesti maatilkkuaan viljelevän talonpojan pienmaanomistusta valtionrahastolta ja koronkiskurilta sekä uusien, nousemassa olevien suurmaanomistajien hyökkäilyiltä;

ottaen huomioon, että tuo suojeleminen on tarkoituksenmukaista ulottaa niitäkin tuottajia koskevaksi, jotka vuokramiesten ja osaviljelijöiden (métayers) nimisinä viljelevät vierasta maata ja joita silloinkin, kun he riistävät päiväläisiä, pakottaa siihen jossain määrin heitä itseään painava riisto;

työväenpuolue, joka päinvastoin kuin anarkistit ei perusta yhteiskuntajärjestelmän uudistamislaskelmiaan kurjuuden kasvuun ja leviämiseen, vaan odottaa työn ja koko yhteiskunnan vapautuvan vain niin kaupungin kuin maaseudunkin työtätekevien joukkojen järjestäytymisen ja yhteisten ponnistusten avulla näiden joukkojen otettua toimeenpano- ja lakiasäättävä valta käsiinsä — tämä työväenpuolue on hyväksynyt seuraavan agraariohjelman yhdistääkseen taisteluun yhteistä vihollista, feodaalista maanomistusta vastaan kaikki maataloustuotannon ainekset ja kaikki elinkeinomuodot, jotka erilaisin oikeusperustein käyttävät kansallista maata».

Tarkastelkaamme nyt lähemmin tätä »perustelua».

Ranskalaisen ohjelman sen teesin jälkeen, että tuottajien vapauden edellytyksenä on tuotantovälineiden omistaminen, on ennen kaikkea lisättävä välittömästi kohta, jossa sanotaan, että tuotantovälineiden omistus on mahdollista vain kahdessa muodossa: joko yksilöllisen omistuksen muodossa, jota kaikki tuottajat käsittävänä ilmiönä ei ole koskaan ollut missään ja jonka teollinen kehitys tekee päivä päivältä yhä mahdottomammaksi, tai sitten yhteisenä omistuksena, ts. muodossa, jonka aineelliset ja intellektuaaliset edellytykset on luonut jo itse kapitalistisen yhteiskunnan kehitys; ja että on siis taisteltava kaikin proletariaatin käytettävissä olevin keinoin tuotantovälineiden muuttamisesta yhteisomaisuudeksi.

Tuotantovälineiden yhteisomistus asetetaan siis ai-noaksi tavoitettavaksi päämääräksi. Eikä vain teollisuuden alalla, jossa maaperä on jo muokattu, vaan myös kaikkialla, siis maataloudessakin. Yksilöllistä omistusta

ei ohjelman mukaan ole koskaan ollut missään kaikki tuottajat käsittävänä ilmiönä; juuri sen vuoksi ja myös siksi, että teollinen kehitys syrjäyttää sen jo muutenkin, sosialismin etujen mukaista ei ole lainkaan yksilöllisen omistuksen tukeminen, vaan sen poistaminen, koska siellä, missä ja mikäli se on olemassa, yhteisomistus käy mahdolltomaksi. Jos kerran vedotaan ohjelmaan, niin pitää vedota koko ohjelmaan, mikä muuttaa oleellisesti siteerattua nantesilaisen perustelun teesiä asettamalla siinä ilmaistun yleishistoriallisen totuuden riippuvaiseksi sellaisista olosuhteista, joiden vallitessa tämä totuus vain voikin nykyisin säilyttää pätevyytensä kun on puhe Länsi-Euroopasta ja Pohjois-Amerikasta.

Tuotantovälineiden kuuluminen erillisille tuottajille ei meidän aikanamme enää anna heille todellista vapautta. Käsityö on kaupungeissa saatettu jo häviötilaan, ja sellaisista suurkaupungeista kuin Lontoosta se on jopa kokonaan hävinnyt, sen tilalle on tullut suurteollisuus, hiotusjärjestelmä ja viheliäiset petkuttajat, joiden tulolähteinä ovat vararikot. Omasta taloudestaan elävälle pientalonpojalle ei ole turvattu hänen maatilkkunsa omistusta eikä hän ole vapaa. Samoin kuin hän itse, niin myös hänen talonsa, taloutensa ja peltonsa kuuluvat koronkiskurille. Pientalonpojan toimeentulo on epävarmempaa kuin proletaarin, joka saa edes silloin tällöin viettää rauhallisen päivän, jota nääntyneellä velkaorjalla ei ole koskaan. Pyyhkikää yli Siviililakikokoelman 2102. pykälä, taatkaa talonpojalle lailla maatalouskaluston, karjan ym. pysyvyys, mutta sittenkään ette voi pelastaa häntä toivottomasta tilasta, joka pakottaa hänet myymään »vapaaehtoisesti» karjansa, itsensä, sielunsa ja ruumiinsa koronkiskurille saadakseen hetken lykkäyksen. Teidän yrityksenne suojata pientalonpoikaa omistajana ei suojaa hänen vapauttaan, vaan ainoastaan hänen orjuutensa erikoismuotoa; se pitkittää sellaista tilaa, jonka vallitessa hän ei voi elää eikä kuolla; sen vuoksi vetoaminen ohjelmaan ensimmäiseen kohtaan ei ole tässä lainkaan paikallaan.

Perustelussa sanotaan, että nykyajan Ranskassa tuotantoväline, nimenomaan maa, on vielä hyvin monilla seuduilla tuottajien yksilöllistä omaisuutta; sosialismin

tehtävänä ei muka ole erottaa omaisuutta työstä, vaan päinvastoin yhdistää yksiin käsiin nuo kaikkinaisen tuotannon molemmat tekijät.— Kuten sanottu, tämä yhdistäminen ei missään tapauksessa ole tuollaisessa yleisessä muodossa sosialismin tehtävä; sen tehtävänä on vain siirtää tuotantovälineet tuottajien *yhteiseen omistukseen*. Heti kun unohdamme tämän, yllä mainittu teesi johtaa meidät oitis siihen virheelliseen ajatukseen, että sosialismin velvollisuutena on muka tehdä pientalonpojan nykyinen näennäinen omistusoikeus peltoonsa todelliseksi, ts. tehdä pienvuokraajasta omistaja ja vapauttaa velkojen rasittama omistaja veloista. Sosialismin etujen mukaista on tietysti se, että tuo talonpoikaisen omistuksen pettävä näennäisyys katoaa, mutta ei tuolla tavalla.

Joka tapauksessa asia on mennyt niin pitkälle, että ohjelman perustelevassa osassa on katsottu mahdolliseksi sanoa suoraan, että sosialismin velvollisuutena, jopa sen pakottavana velvollisuutena on muka

»suojella itsenäisesti maatilkkuaan viljelevän talonpojan pienmaanomistusta valtionrahastolta ja koronkiskurilta sekä uusien, nousemassa olevien suurmaanomistajien hyökkäilyiltä».

Näin muodoin perustelussa julistetaan sosialismin pakottavaksi velvollisuudeksi suorittaa jotain sellaista, mikä edellisessä pykälässä on todettu mahdottomaksi. Perustelussa annetaan sosialismin tehtäväksi »suojella» talonpoikien palstatilanomistusta, vaikka siinä juuri väitetään, että tuo omistus »on tuomittu väistämättömään tuhoon». Valtionrahasto, koronkiskuri, uudet, nousemassa olevat suurmaanomistajat — mitä muuta ne ovat kuin yksinkertaisia välikappaleita, joiden kautta kapitalistinen tuotanto saa aikaan tuon väistämättömän tuhon? Millä keinoin »socialismin» olisi suojeltava talonpoikaa tuolta kolminaisuudelta, sen näemme alempana.

Mutta suojattavana ei ole vain pientalonpojan omaisuus.

»Tuo suojele on tarkoituksenmukaista ulottaa niitäkin tuottajia koskevaksi, jotka vuokramiesten ja osaviljelijöiden (mé-tayers) nimisinä viljelevät vierasta maata ja joita silloinkin, kun he riistävät päiväläisiä, pakottaa siihen jossain määrin heitä itseään painava riisto.»

Tässä astumme jo aivan hyllyvälle pohjalle. Sosialismi suuntautuu erityisesti palkkatyön riistoa vastaan. Mutta tässä julistetaan sosialismin pakottavaksi velvollisuudeksi puolustaa ranskalaisia vuokramiehiä, silloin kun he »riistävät päiväläisiä», kirjaimellisesti siten on sanottukin! Ja tämä siksi, että noita vuokramiehiä pakottaa siihen jossain määrin »heitä itseään painava riisto»!

Kuinka helppoa ja mukavaa on luisua alas, kun on joutunut kaltevalle pinnalle! Jos saksalainen suur- tai keskitalonpoika tulee ranskalaisten sosialistien luo ja pyytää heitä anomaan Saksan puolueen hallinnolta, että Saksan sosiaalidemokraattinen puolue ottaisi hänet suojelukseensa, kun hän riistää renkejään ja piikojaan, ja vetoaa tällöin »häntä itseään painavaan riistoon» koronkiskurin, veronkantajan, viljakeinottelijan ja karjakaupiaan taholta, mitä ranskalaiset sosialistit hänelle vastaavat? Ja kuka menee takuuseen siitä, etteivät meidän suurmaanviljelijämme lähetä heidän luokseen myös kreivi Kanitzia (hänhän on myös esittänyt analogisen ehdotuksen viljantuonnin siirtämisestä valtion huostaan) pyytämään samoin sosialistien suojelusta maatyöläisten riistämässä vedoten »heitä itseään painavaan riistoon» pörssin, koronkiskurin ja viljakeinottelijan taholta?

On muuten sanottava, ettei ranskalaisilla ystävillämme ole lainkaan niin pahoja aikomuksia kuin miltä saattaa näyttää. Edellä mainitussa kohdassa pidetään silmällä vain erästä aivan poikkeuksellista tapausta, nimittäin seuraavaa: Pohjois-Ranskassa, samalla tavalla kuin meidän sokerijuurikasseuduillammekin, talonpojille vuokrataan maata ja velvoitetaan heidät viljelemään sokerijuurikasta äärettömän raskailla ehdoilla: heidän pitää myydä sokerijuurikassato tietulle tehtaille ja tämän tehtaan säätämästä hinnasta, heidän pitää ostaa tietynlaisia siemeniä, panna maahan tietty määrä ja tarkoin osoitettuja lannoitteita, ja kaiken kukkuraksi heitä petetään hävyttömästi juurikasta vastaanotettaessa. Kaikki tuo on hyvin tuttua meillä Saksassakin. Mutta jos ranskalaiset sosialistit halusivat ottaa suojelukseensa nimenomaan tämän talonpoikaisryhmän, niin se olisi pitänyt sanoa suoraan ja selvästi. Nykyisessä asussaan, noin perin yleisessä sanamuodossa kyseinen kohta ei ole vain

ranskalaisen ohjelman, vaan myös yleensä sosialismin perusperiaatteen suoranaista rikkomista, ja syyttäkööt sen laatijat itseään, jos tätä hataraa sanamuotoa tullaan mitä erilaisimmilta tahoilta käyttämään heille epäotollisessa mielessä.

Yhtä virheellisen tulkinnan voivat saada myös perustelun loppusanat, joiden mukaan sosialistisen työväenpuolueen tehtävänä on

»yhdistää taisteluun yhteistä vihollista, feodaalista maanomistusta vastaan kaikki maataloustuotannon ainekset ja kaikki elinkeinomuodot, jotka erilaisin oikeuserustein käyttävät kansallista maata».

Kiistan jyrkästi sen, että minkä hyvänsä maan sosialistisen työväenpuolueen tehtävänä olisi ottaa riveihinsä maalaisproletaarien ja pientalonpoikien lisäksi vielä keski- ja suurtalonpoikiakin tai suurtilojen vuokramiehiä, kapitalistisia karjatalouden harjoittajia ja muita kansallisen maan kapitalistisia viljelijöitä. Olkoon niin, että feodaalinen maanomistus on heidän kaikkien yhteinen vihollinen. Eräissä kysymyksissä voimme kulkea heidän kanssaan yhdessä, voimme tietyn ajan taistella heidän kanssaan käsi kädessä joidenkin tiettyjen päämäärien saavuttamiseksi. Puolueeseemme voi kuulua yksilöitä mistä yhteiskuntaluokasta tahansa, mutta ei missään tapauksessa mitään yhteisten etujen toisiinsa yhdistämiä kapitalistien, keskiporvariston tai keskitalonpojiston ryhmiä. Tässäkään ei ole niin pahoja aikomuksia kuin näyttää; nähtävästi ohjelman laatijat eivät ole yksinkertaisesti ajatelleet tätä kaikkea loppuun saakka; mutta yleistävien yhteenvetojen tekemisinto on tehnyt heille valitettavasti kepposet, ja älkööt he nyt ihmetelkö, jos heidän sanoihinsa takerrutaan.

Perustelun jälkeen seuraa myöhemmin hyväksytyjä lisäyksiä ohjelmaan. Niiden sanamuoto on yhtä hatara kuin perustelunkin.

Pykälää, jonka mukaan kuntien täytyy hankkia maatalouskoneita ja vuokrata niitä omakustannushintaan talonpojille, on muutettu siihen suuntaan, että ensinnäkin kunnat saavat tätä tarkoitusta varten avustusta valtiolta ja toiseksi niiden täytyy antaa koneita maksutta pientalonpoikien käytettäväksi. Tämä pitemmälle me-

nevä myönnytys ei tuota suurtakaan hyötyä pientalonpojille, joiden pellot ja itse taloudenhoitotapa tekevät koneiden käytön mahdollisuuden vähäiseksi.

Edelleen.

»Kaikkien nykyisten välillisten ja välittömien verojen korvaaminen 3000 frangia suurempien tulojen yhtenäisellä progressiivisella verotuksella.»

Tällainen vaatimus on ollut jo kauan miltei kaikissa sosiaalidemokraattisissa ohjelmissa. Mutta että se esitetään erityisesti pientalonpoikien etujen merkeissä, se on uutuus ja todistaa vain sitä, kuinka huonosti sen todellinen merkitys on ymmärretty. Ottakaamme esimerkiksi Englanti. Siellä valtionbudjetti on 90 miljoonaa puntaa. Siitä $13\frac{1}{2}$ — 14 miljoonaa antaa tulovero, muusta 76 miljoonasta pieni osa saadaan liiketoimien verotuksesta (posti, lennätin, leimavero), mutta valtaosa joukkokulutustarvikeverosta, siitä että joka askeleella kaikkien kansalaisten, pääasiallisesti kuitenkin köyhimpien, tuloista leikataan pikku osasia, jotka ovat huomaamattomia, mutta kaikki yhdessä muodostavat miljoonia. Tuskinpa nykyajan yhteiskunnassa voitaisiinkaan muuten kattaa valtion menoja. Olettakaamme, että Englannissa nuo 90 milj. peritään 120 punnan (3000 frangin) ja sitä suurempien tulojen välittömällä progressiivisellä verotuksella. Vuotuinen kasautuminen, koko kansallisrikkauden vuotuinen kasvu, oli 1865—1875 Giffenin mukaan keskimäärin 240 miljoonaa puntaa. Olettakaamme sen olevan nykyisin 300 miljoonaa puntaa vuodessa; 90 miljoonan verorasitus nielisi tässä tapauksessa melkein kolmanneksen vuotuisesta kasautumisesta. Toisin sanoen, yksikään hallitus, sosialistista lukuun ottamatta, ei voi tehdä mitään tuollaista; mutta kun valtaan tulevat sosialistit, niin heidän pitää ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, joiden yhteydessä tuo veroreformi tulee esittämään vain satunnaisen, aivan vähäisen ennakkomaksun osaa, ja pientalonpoikien eteen avautuu aivan toisenlaisia tulevaisuuden näköaloja.

Ohjelman laatijat nähtävästi itsekin ymmärtävät, että talonpojat joutuisivat kauan odottamaan tuota verore-

formia, ja siksi ehdottavat »toistaiseksi» (en attendant) heille:

»Maaveron poistamista kaikilta omalla työllään eläviltä talonpojilta ja kaikkien kiinnitettyjen maapalstojen verotuksen pienentämistä.»

Tämän vaatimuksen jälkimmäinen puoli voi koskea vain talonpoikien *suurempia* palstoja, joita ei voida viljellä yksistään perheen voimin; siis sekoin on taas edullinen niille talonpojille, jotka »riistävät päiväläisiä».

Edelleen:

»Metsästys- ja kalastusvapaus ilman mitään rajoituksia paitsi säästäväistä suhtautumista metsänriistaan, kalakantaan ja kylvöihin.»

Tämä kuulostaa hyvin kansanomaiselta, mutta lauselman toinen osa kumoo ensimmäisen. Paljonkohan nykyisin koko maaseudulla on enää jäniksiä, metsäkanoja, haukia ja karppeja jokaista talonpoikaisperhettä kohti? Löytyneeköhän niitä niin paljon, että jokaiselle talonpojalle voitaisiin tarjota metsästystä ja kalastusta varten *päivää* enempää vuodessa?

»Lainmukaisen ja tavanomaisen korkokannan alentaminen» —

nähtävästi siis uusia lakeja koronkiskuruutta vastaan, uusi yritys toteuttaa se poliisitoimenpide, joka kahden tuhannen vuoden aikana on aina ja kaikkialla epäonnistunut. Kun pientalonpoika joutuu sellaiseen tilaan, että koronkiskurin palvelus on hänelle pienempi paha, niin koronkiskuri löytää aina keinon, jonka avulla imee hänestä veren joutumatta tilille koronkiskuruutta vastaan tähdätyn lain rikkomisesta. Tuo toimenpide voisi parhaassa tapauksessa vain rauhoittaa pientalonpoikaa, mutta hyötyä se ei hänelle tuottaisi; päinvastoin, se tekisi hänelle luoton saannin vaikeaksi juuri silloin, kun hän tarvitsee sitä erittäin kipeästi.

»Maksuton lääkärinapu ja lääkkeiden myynti omakustannushintaan» —

tämä ei ole lainkaan erityisesti talonpoikainen vaatimus; saksalainen ohjelma menee pitemmälle ja vaatii myös maksuttomia lääkkeitä.

»Korvauksen maksaminen palvelukseen kutsuttujen reservi-
sotamiesten perheille heidän palvelusajaltaan» —

on Saksassa ja Itävallassa jo käytännössä, joskin korvaus on aivan riittämätön, eikä tämäkään ole suinkaan erityisesti talonpoikainen vaatimus.

»Lannoitteiden, maatalouskoneiden ja -tuotteiden kuljetusmaksujen alentaminen» —

on Saksassa pääpiirtein jo suoritettu, mutta pääasiallisesti vain suurmaanomistajien eduksi.

»Maaperän parantamiseen ja maataloustuotannon kohottamiseen tähdättyjen yleisten töiden suunnitelman hetkikohtainen valmistelu» —

kaikki se jää hämärrien sanojen ja mainioiden lupausten piiriin ja myös ajaa ennen kaikkea suurmaanomistuksen etuja.

Lyhyesti sanoen, koko tuon suuria lupaavan teoreettisen perustelun jälkeen uuden agraariohjelman käytännölliset ehdotukset eivät selitä meille lainkaan, millä tavalla Ranskan työväenpuolue voi tukea pientalonpoikien palstatilanomistusta, joka tämän puolueen omien sanojen mukaan on tuomittu väistämättömään tuhoon.

II

Eräässä suhteessa ranskalaiset toverimme ovat ehdottomasti oikeassa: Ranskassa ei voida suorittaa mitään pysyvää kumousta *vastoin* pientalonpojan tahtoa. Mutta yrittäessään lähestyä talonpoikaa he ovat minun nähdäkseni käyneet käsiksi kysymykseen väärin.

Heidän pyrkimyksensä on nähtävästi saada pientalonpoika puolelleen heti, mikäli mahdollista jo edessä olevissa yleisissä vaaleissa. Sen he voivat toivoa aikaansaavansa vain hyvin uskaliailla laajakantoisilla lupauksilla, joiden perustelemiseksi heidän on pakko käyttää vielä rohkeampia teoreettisia näkökohtia. Mutta jos asiaa tarkastellaan lähemmin, niin havaitaan, että nuo laajakantoiset lupaukset ovat sinänsä ristiriitaisia (luvataan tukea sellaista asiaintilaa, joka siinä samassa julistetaan

väistämättömään tuhoon tuomituksi) ja että eräillä toimenpiteillä ei voi olla lainkaan käytännöllistä merkitystä (lait koronkiskuruudesta), joko ne ovat työläisten yleisiä vaatimuksia tai niistä koituu hyötyä myös suurmaanomistukselle tai vihdoin niillä on pientalonpojalle sangen vähäinen merkitys; täten siis ohjelman puhtaasti käytännöllinen osa itse oikaisee virheellisen johdannon ja pelkistää perusteluosan pelottavilta näyttävät mahtipontiset sanat tosiasiallisesti sangen sävyisiksi toimenpiteiksi.

Sanomme suoraan: kun pientalonpojilla on sellaisia ennakkoluuloja, jotka johtuvat heidän taloudellisesta asemastaan, kasvatuksesta ja eristyneestä elämäntavastaan ja joita porvarillinen lehdistö ja suurmaanomistajat pitävät yllä, me voimme saada pientalonpoikien joukon heti puolellemme vain antamalla sille sellaisia lupauksia, joita aivan ilmeisesti emme voi täyttää. Nimenomaan: paitsi sitä, että lupaamme puolustaa heidän omaisuuttaan kaikenlaisissa tilanteissa, kaikilta heitä vastaan esiintyviltä taloudellisilta voimilta, meidän on luvattava myös vapauttaa heidät siitä ikeestä, jonka alaisia he jo nyt ovat: tehdä vuokramiehestä itsenäinen omistaja ja vapauttaa hypoteekkilainan painama omistaja veloistaan. Jos voisimmekin tehdä tämän, niin palaisimme taas oloihin, joista jälleen kehittyisivät ehdottomasti nykyiset olot. Me emme vapauttaisi talonpoikaa, vaan ainoastaan lykkäisimme lyhyeksi ajaksi hänen tuhoaan.

Mutta etumme eivät lainkaan vaadi, että meidän olisi saatava talonpoika puolellemme jo tänään, jotta hän huomenna jälleen loittonisi meistä, kun emme voi täyttää lupauksiamme. Me emme tarvitse puolueen jäseneksi talonpoikaa, joka vaatii meiltä palstatilanomistuksensa ikuistamista, emmekä myöskään pientä käsityömestaria, joka haluaa olla ikuisesti mestarina. Sellaisten ihmisten paikka on antisemiittien luona. Menkööt he näiden luo, ottakoot näiltä lupauksen pelastaa heidän pientaloutensa; kun he siellä oppivat tietämään, mitä arvoa on noilla pöyhkeillä fraaseilla ja mitä säveltä antisemiittien viulut soittavat luvatessaan heille taivaallista autuutta, niin silloin he alkavat käsittää yhä paremmin, että me, jotka lupaamme vähemmän ja etsimme pelastusta aivan toiselta

taholta, olemme sittenkin luotettavampaa väkeä. Jos ranskalaiset harjoittaisivat yhtä äänekkäästi antisemiittistä demagogiaa kuin meillä harjoitetaan, niin tuskinpa he olisivat tehneet nantesilaista virhettä.

Mikä on suhteemme pientalonpoikaan? Ja mitä meidän pitää tehdä hänen hyväkseen sinä päivänä, kun saamme käsiimme valtiovallan?

Ensinnäkin ranskalaisen ohjelman teesi, että me näemme etukäteen pientalonpojan väistämättömän tuhon, on ehdottomasti oikea, mutta tehtävämme ei missään tapauksessa ole jouduttaa hänen tuhoaan asiaan puuttumisellamme.

Toiseksi on yhtä ilmeistä, että valtiovallan vallattuamme emme saa ajatellakaan pientalonpoikien väkivaltaista pakkoluovutusta (korvauksella tai korvauksetta, se on yhdentekevää), joka meidän on pakko tehdä suurmaanomistajien suhteen. Pientalonpoikien suhteen tehtävämme on ennen kaikkea muuttaa heidän yksityistuohtantonsa ja yksityisomaisuutensa osuuskunnalliseksi, mutta ei väkivaltaisesti, vaan esimerkin avulla ja tarjoamalla heille tässä asiassa yhteiskunnallista apua. Ja silloin meillä tulee tietysti olemaan riittävästi keinoja voidaksemme osoittaa pientalonpojalle ne etuisuudet, joiden pitäisi olla selviä hänelle jo nytkin.

Samantapaisia suunnitelmia esittivät jo melkein 20 vuotta sitten tanskalaiset sosialistit, joiden maassa on oikeastaan yksi kaupunki, Kööpenhamina, joten tätä kaupunkia paitsi he joutuvat harjoittamaan propagandaa miltei yksinomaan talonpoikien keskuudessa. Saman kylän tai pitäjän talonpoikien — Tanskassa on paljon suuria yksinäistaloja — tulee yhdistää maansa yhdeksi suurtilaksi, viljellä sitä yhteiseen laskuun ja jakaa saannos suhteellisesti osakkeiden — maana ja rahana sijoitettujen osakkeiden — ja työn mukaan. Pienmaanomistuksella on Tanskassa vain toisarvoinen merkitys. Mutta jos sovellamme tätä aatetta palstatilatalouteen, niin havaitsemme, että kun palstatilat yhdistetään yhdeksi ja yhdistetyllä maa-alalla harjoitetaan suurtaloutta, niin osa entisestä työvoimasta osoittautuu ylimääräiseksi; tämä työn säästö onkin suurtalouden tärkeimpiä etuisuuksia. Näille työntekijöille voidaan löytää työtä kahdella tavalla:

joko siten, että talonpoikien osuuskunnan käyttöön annetaan vielä muita maita suurilta naapurituloilta, tai siten, että niille annetaan varoja ja mahdollisuuksia harjoittaa teollista sivuelinkeinoa, vaikkapa pääasiallisesti vain omaa kulutusta varten. Kummassakin tapauksessa nuo osuuskunnat saatetaan parempaan taloudelliseen asemaan, ja se turvaa samalla yhteiskunnalliselle keskusjohdolle tarpeellisen vaikutusvallan, jotta talonpoikaisosuuskunta voitaisiin muuttaa vähitellen korkeammaksi muodoksi ja yhtäläistää niin koko osuuskunnan kuin sen jäsentenkin oikeudet ja velvollisuudet koko yhteiskunnan muiden osien jäsenten oikeuksien ja velvollisuuksien kanssa. Kuinka se on toteutettava yksityiskohdissaan, kussakin eri tapauksessa, se tulee riippumaan jo niistä oloista, joissa kyseinen tapaus esiintyy, ja niistä oloista, joiden vallitessa me valtaamme poliittisen vallan. On siis mahdollista, että me voimme tarjota noille osuuskunnille vieläkin suurempia etuisuuksia: kansallispankki ottaa vastaan niiden koko hypoteekkiavelan ja alentaa samalla suuresti korkoa; antaa yhteiskunnan varoista lainoja suurtuotannon järjestämiseksi (lainoja ei tarvitse ehdottomasti antaa rahassa tai vain rahassa, vaan myös tarvittavissa tuotteissa: koneina, keinolannoitteina jne.) ja muita etuisuuksia.

Tämän yhteydessä on tärkeintä se, että talonpojalle osoitetaan selvästi, että me voimme pelastaa, säilyttää hänen tilansa ja maaomaisuutensa vain muuttamalla ne osuuskunnalliseksi omaisuudeksi ja osuuskunnalliseksi tuotannoksi. Nimenomaan yksilöllinen talous, jonka edellytyksenä on yksilöllinen omistus, viekin talonpojat tuohon. Jos he tulevat pitämään kiinni yksilöllisestä taloudestaan, niin he menettävät ehdottomasti sekä maansa että talonsa, kapitalistinen suurtaalous syrjäyttää heidän vanhentuneen tuotantotapansa. Niin on asia. Mutta sitten tulemme me ja tarjoamme talonpojille mahdollisuuden harjoittaa suurtaoutta, ei kapitalistien hyväksi, vaan omaksi, yhteiseksi hyväkseen. Eikö talonpojille sitten voida todistaa selvästi, että tätä vaativat heidän omat etunsa, että se on heidän ainoa pelastuskeinonsa?

Me emme voi luvata nyt emmekä milloinkaan palstatilallisille yksilöllisen omaisuuden ja yksilöllisen talou-

den suojelua kapitalistisen tuotannon kaikkivaltaa vastaan. Voimme luvata heille vain sen, että vastoin heidän tahtoaan emme sekaannu väkivaltaisesti heidän omistussuhteisiinsa. Edelleen voimme myötävaikuttaa siihen, että kapitalistien ja suurmaanomistajien taistelua pientalonpoikia vastaan käytäisiin jo nyt mahdollisimman vähän epäoikeudenmukaisin keinoin ja että asetettaisiin esteitä mikäli mahdollista suoranaiselle ryöstölle ja petokselle, johon nykyisin turvaudutaan niin usein. Se tulee onnistumaan vain poikkeustapauksissa. Kehittyneen kapitalistisen tuotantotavan vallitessa yksikään ihminen ei voi päästä selville, missä päättyy kunniallinen hyötyminen ja missä alkaa petkus. Mutta sillä, onko valtiovalta pettäjän vai petetyn puolella, on aina suuri ero. Me olemme päättävästi pientalonpojan puolella; me tulemme tekemään kaiken, mikä on suinkin mahdollista, tehdäksemme pientalonpojan aseman siedettävämmäksi, helpottaaksemme hänen siirtymistään osuuskuntaan, jos hän päättää sen tehdä, ja antaaksemme pientalonpojalle lykkäystäkin, jotta hän voisi miettiä asiaa maatilikullaan, ellei hän vielä voi tehdä tätä päätöstä. Me emme menettele näin ainoastaan sen tähden, että pidämme omalla työllään elävän pientalonpojan siirtymistä puolellemme mahdollisena, vaan myös puolueen suoranaisen edun tähden. Mitä suurempi on niiden talonpoikien lukumäärä, joiden todellisen muuttumisen proletaareiksi me saamme ehkäistyksi ja jotka voimme voittaa puolellemme jo talonpoikina, sitä nopeammin ja helpommin tapahtuu yhteiskunnallinen kumous. Meillä ei ole syytä odottaa tätä kumousta siihen asti, kunnes kapitalistinen tuotanto kehittyy kaikkialla äärimmäisiin muotoihinsa, kunnes viimeinenkin pienkäsityöläinen ja pientalonpoika sortuvat kapitalistisen suurtuotannon uhrina. Aineelliset uhraukset, joita tässä tarkoituksessa on tehtävä talonpojiston hyväksi yhteiskunnallisista varoista, voivat kapitalistisen talouden kannalta näyttää yksinkertaisesti hukkaan heitetyiltä rahoilta, vaikka ne ovat erinomaista pääoman sijoitusta, sillä ne antavat ehkä kymmenkertaisen säästön koko yhteiskunnallisen uudestijärjestämisen kulussa. Siinä mielessä voimme siis suhtautua hyvin liberaalisesti talonpoikiin. Tässä ei ole

syytä syventyä yksityiskohtiin, esittää joitakin ehdotuksia tähän suuntaan; tässä voi olla puhe vain aivan yleisistä peruspiirteistä.

Me emme siis voisi tehdä puolueelle emmekä liioin itse pientalonpojillekaan millään huonompaa palvelusta kuin juuri sellaisilla lupauksilla, jotka antaisivat heille vaikkapa vähänkin aihetta luulla, että tarkoituksenamme on säilyttää palstatilanomistus pitkäksi ajaksi. Se merkitsisi, että talonpojilta suorastaan suljettaisiin tie vapautukseen ja alennettaisiin puolue lattean antisemitismien tasalle. Päinvastoin. Puolueemme velvollisuutena on selittää talonpojille aina ja kaikkialla, että heidän asemansa on ehdottoman toivoton niin kauan kuin kapitalismi on vallalla, että heidän palstatilanomistuksensa säilyttäminen sellaisenaan on aivan mahdotonta, että on ehdottoman varmaa, että kapitalistinen suurtuotanto musertaa alleen heidän voimattoman ja vanhentuneen pientuotantonsa aivan kuin rautatiejunan käsirattaat. Kun teemme siten, niin menettelemme välttämättömän taloudellisen kehityksen mukaisesti, ja se jo selventää talonpoikien ajatukset sanojemme käsittämistä varten.

En voi muuten jättää tätä kysymystä ilmaisematta vakaumustani, että myös Nantesin ohjelman laatijat ovat asiallisesti samaa mieltä kuin minäkin. He ovat liian älykkäitä voidakseen olla käsittämättä sitä, että nykyisin palstatiloiksi jaetun maan pitää myös siirtyä yhteisomistukseen. He itse tunnustavat, että palstatilanomistus on tuomittu häviämään. Myös Lafarguen laatima kansallisneuvoston selostus Nantesin kongressille vahvistaa täydellisesti tämän mielipiteen. Saksan kielellä se on julkaistu berliiniläisessä »Sozialdemokrat» lehdessä tämän vuoden lokakuun 18. päivänä.³³³ Jo Nantesin ohjelman sanontojen ristiriitaisuuskin paljastaa, että sen laatijat eivät itse asiassa puhu sitä, mitä he haluavat sanoa. Jos heitä ei ymmärretä ja heidän lausuntojaan tullaan käyttämään väärin — kuten todellisuudessa on jo tapahtunutkin — niin se on tietysti heidän oma syynsä. Mutta joka tapauksessa heidän pitää selittää ohjelmansa yksityiskohtaisemmin, ja seuraavan ranskalaisen edustajakokouksen täytyy tarkistaa se perusteellisesti.

Tarkastelkaamme nyt suurempia talonpoikia. Täällä me näemme — pääasiallisesti perinnönjakojen johdosta, mutta myös velkaantuneisuuden ja pakollisen maanmyynnin johdosta — kokonaisen joukon väliasteita palstatilallisesta aina suurtalonpoikaan saakka, joka on säilyttänyt eheänä entiset tiluksensa ja jopa suurentanutkin niitä. Niillä seuduilla, missä keskitalonpoika asuu pientalonpoikien keskuudessa, hän ei etujensa eikä katsomustensa puolesta eroa huomattavammin pientalonpojista; keskitalonpoijan oman kokemuksenhan täytyy osoittaa hänelle, kuinka paljon hänenlaisiaan on jo joutunut pientalonpoikien asemaan. Mutta siellä, missä vallitsevina ovat keski- ja suurtalonpojat ja taloudenhoito vaatii kaikkialla renkien ja piikojen apua, siellä on asia kokonaan toisin. Työväenpuolueen on puolustettava ennen kaikkea tietenkin palkkatyöläisten, ts. renkien ja piikojen sekä päiväläisten, etuja; jo senkään vuoksi se ei voi antaa talonpojille mitään lupauksia, joihin sisältyy työläisten palkkaorjuuden jatkuminen. Mutta niin kauan kuin tulee olemaan suur- ja keskitalonpoikia, he eivät voi tulla toimeen ilman palkkatyöläisiä. Kun meidän puoleltamme olisi suorastaan typerää antaa palstatilallisille toiveita heidän säilymisestään palstatilallisina, niin sellaisen lupaaminen suur- ja keskitalonpojille lähentelisi jo suoranaista petosta.

Tässä on taas yhdenkaltaisuutta kaupungin käsityöläisten kanssa. Vaikka he ovatkin joutuneet häviöön suuremmassa määrin kuin talonpojat, niin siitä huolimatta heidän joukostaan löytyy vielä sellaisia, joilla on työssä rinnan oppilaiden kanssa myös kisällejä tai joilla oppilaat tekevät kisällin työn. Ne käsityömestarit, jotka haluavat ikuistaa asemansa, menkööt antisemiittien luo siksi aikaa, kunnes tulevat vakuuttuneiksi, etteivät he sieltäkään saa apua. Ne taas, jotka näkevät tuotantotappansa välttämättömän tuhon, tulkoot meidän luoksemme, mutta olkoot myös valmiit jakamaan tulevaisuudessa sen kohtalon, joka on kaikkien muiden työläisten edessä. Samoin on asia suur- ja keskitalonpoikien suhteen. Heidän maataloustyöläisensä (renkinsä ja piikansa) ja päiväläisensä kiinnostavat meitä tietenkin paljon enemmän kuin he itse. Jos nämä talonpojat haluavat, että heille taattai-

siin heidän taloutensa säilyminen, niin sitä me emme voi heille mitenkään luvata. Heidän paikkansa on silloin antisemiittien, talonpoikaisliiton ja muiden samankaltaisten puolueiden jäsenten riveissä. Nämä puolueet saavat erikoista tyydytystä siitä, että lupaavat kaikkea eivätkä täytä mitään. Me tiedämme varsin hyvin sen taloudellisen totuuden, että kapitalistisen talouden kilpailun ja merentakaisen halvan viljantuotannon ansiosta tuhoutuu kiertämättömästi myös suur- ja keskitalonpoika, mistä on todistuksena heidän yhä kasvava velkaantuneisuutensa ja kaikkialla havaittava heidän taloutensa rappeutuminen. Tuon rappeutumisen estämiseksi emme voi tehdä mitään, voimme ehkä vain suositella tässäkin tapauksessa talouksien yhdistämistä osuustoiminnallisiksi yrityksiksi, joissa voitaisiin yhä enemmän luopua palkkatyön riistosta ja jotka voitaisiin muuttaa vähitellen suuren yleiskansallisen tuotanto-osuuskunnan osiksi, joilla on yhtäläiset oikeudet ja velvollisuudet. Jos nämä talonpojat käsittävät nykyisen tuotantotapansa tuhoutumisen olevan väistämättömän ja tekevät siitä välttämättömät johtopäätökset, niin tulkoot luoksemme, ja velvollisuutenamme on helpottaa voimiemme mukaisesti heidänkin siirtymistään uuteen tuotantotapaan. Päinvastaisessa tapauksessa meidän on pakko jättää heidät oman onnensa varaan ja kääntyä heidän palkkatyöläistensä puoleen, joiden taholta tietenkin saamme kannatusta. Nähtävästi me kieltäydymme tässäkin väkivaltaisesta pakkoluovutuksesta, mutta voimme muuten luottaa siihen, että taloudellinen kehitys takoo järkeä näihinkin koviin kalloihin.

Asia on aivan yksinkertainen vain suurmaanomistuksen kohdalta. Olemme tällöin tekemisissä aivan peittelemättömän kapitalistisen yrityksen kanssa, ja koska asia on siten, niin meillä ei voi olla enää mitään epäilyksiä. Olemme tekemisissä maalaisproletariaatin joukkojen kanssa, ja tehtävämme on selvä. Heti kun puolueemme saa käsiinsä valtiovallan, sen pitää yksinkertaisesti pakkoluovuttaa suurmaanomistajat aivan samoin kuin tehtailijat. Tapahtuuko tuo pakkoluovutus lunastuksen perustalla vai ilman sitä, se ei riipu niinkään paljon meistä kuin niistä oloista, joiden vallitessa me tulemme valtaan, ja

muun muassa myös itse herrojen suurmaanomistajien käyttäytymisestä. Me emme ole lainkaan sillä kannalla, ettei lunastusta voida sallia missään oloissa; Marx sanoi minulle (ja hyvin usein!) olevansa sitä mieltä, että meille tulisi halvimmaksi, jos voisimme päästä koko tuosta rosvojoukosta lunastuksella. Emme kuitenkaan ryhdy koskettelemaan sitä tässä. Yhteiskunnalle siten palautetut suurtilat me siirrämme osuuskuntiin järjestyvien ja jo nykyisinkin niitä viljelevien maatyöläisten käyttöön yhteiskunnan valvoessa sitä. Millä ehdoilla me siirrämme ne, siitä ei vielä nyt voida sanoa mitään varmaa. Mutta joka tapauksessa kapitalistisen talouden muuttaminen yhteiskunnalliseksi on tällä alalla jo täysin valmisteltua ja se voidaan suorittaa heti aivan samoin kuin herra Kruppin tai herra von Stummin tehtaissa. Ja näiden maatalousosuuskuntien esimerkki saa viimeisetkin vastaanharaavat palstatilalliset ja luultavasti eräät suurtalonpojatkin vakuuttuneeksi osuuskunnallisen suurta-
louden paremmuudesta.

Tässä voimme siis avata maalaisproletaareille yhtä loistavan näköalan kuin on se, joka avautuu teollisuustyöläisille. Ja sen vuoksi Elben itäpuolella sijaitsevan Preussin maatyöläisten voittaminen puolellemme on meille vain ajan kysymys, jopa hyvin lyhyen ajan kysymys. Ja kun Elben itäpuolella sijaitsevan Preussin maatyöläiset tulevat mukaamme, silloin myös koko Saksassa tuulahtavat heti toiset tuulet. Elben idänpuoleisen seudun maatyöläisten tosiasiallisesti puolittain maaorjuudellinen asema on preussilaisten junkkerien herruuden ja samalla myös Saksassa vallitsevan erityisen preussilaisen mahtivoiman tärkein perusta. Nimenomaan Elben idänpuoleisen seudun junkkerit, jotka yhä enemmän velkaantuvat, köyhtyvät, elävät loismaisesti valtion ja toisten ihmisten kustannuksella ja juuri siksi pitävät entistä lujemmin kiinni herruudestaan, ovat kehittäneet ja säilyttäneet virkamiehistön ja armeijan upseeriston erityisen preussilaisen luonteen; heidän ylimielisyytensä, ahdasmielisyytensä ja kopeutensa ovat tehneet preussilaisen kansakunnan Saksan valtakunnan³³⁴ — joskin on aivan ilmeistä, että nykyisellä ajankohdalla se on väistämätön ainoana nykyisin mahdollisena kansallisen

yhtenäisyyden muotona — niin vihatuksi sen kotimaassa ja ulkomailla, niin vähän kunnioitusta nauttivaksi sen loistavista voitoista huolimatta. Näiden junkkerien valta perustuu siihen, että vanhan Preussin seitsemän maakunnan yhtenäisellä alueella, ts. miltei valtakunnan kolmasosassa, heidän hallussaan on maaomaisuus, jota siellä myötäseuraa yhteiskunnallinen ja poliittinen valta, eikä ainoastaan maaomaisuus, vaan juurikassokeritehtaiden ja viinanpolttimoiden muodossa myös tämän alueen tärkeimmät teollisuusalat. Saksan muussa osassa suurmaanomistajat enempää kuin suurtehtailijatkään eivät ole niin edullisessa asemassa; kumpienkaan hallussa ei ole kokonaista jakamatonta kuningaskuntaa. Junkkerit ovat hajallaan laajalla alueella ja käyvät kilpataistelua sekä keskenään että muiden, heitä ympäröivien yhteiskunnallisten ainesten kanssa taloudellisesta ja poliittisesta valta-asemasta. Mutta preussilaisten junkkerien valta-asema menettää yhä enemmän taloudellista perustaansa. Velkaantuneisuus ja köyhtyminen kaikesta valtion antamasta tuesta huolimatta (ja Fredrik II:n ajoista lähtien tämä tuki on kuulunut jokaiseen normaaliin junkkeribudjettiin) leviävät sielläkin; vain lainsäädännön ja tavan pyhittäminen tosiasiallisesti puolittain maaorjuudellinen järjestelmä ja siitä johtuva maatyöläisten rajattoman riistämisen mahdollisuus pitävät hukkuvaa junkkeristoa vielä pinnalla. Kylvääkää sosiaalidemokratian siemeniä noiden työläisten keskuuteen, innoittakaa heitä ja liittäkää heidät taisteluun oikeuksiensa puolesta, niin junkkerien herruudesta tulee loppu. Suuri taantumuksellinen voima, joka on Saksassa yhtä raakalaismainen ja anastushimoinen aines kuin Venäjän tsarismi koko Euroopassa, kutistuu kokoon kuin puhkaistu rakko. Preussin armeijan »valiorykmenteistä» tulee sosiaalidemokraattisia, ja silloin voimasuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jossa piilee täydellinen kumous. Mutta juuri siksi Elben idänpuoleisen seudun maalaisproletaarien voittaminen puolellemme on paljon tärkeämpää kuin länsisaksalaisten pientalonpoikien tai vieläpä eteläsaksalaisten keskitalonpoikienkin saaminen puolellemme. Siellä, Elben itäpuolella sijaitsevassa Preussissa, meillä on ratkaisevan taistelun tanner, ja siksi hallitus ja junkkerit ryhtyvät kaikkiin toi-

menpiteisiin estääkseen meiltä pääsyn sinne. Ja jos puolueemme laajentumista vastaan otetaan jälleen käytäntöön väkivaltaiset toimenpiteet, kuten uhkaillaan, niin se tehdään ennen kaikkea Elben idänpuoleisen seudun maalaisproletariaatin aitaamiseksi propagandaltamme. Meille se on yhdentekevää. Siitä huolimatta me voitamme sen puolellemme.

*Kirjoitettu 15.—22. marras-
kuuta 1894*

*Julkaistu aikakauslehdessä
»Die Neue Zeit», Bd. 1, N 10,
1894—1895*

*Valitut teokset
kolmessa osassa,
3. osa, s. 417—434*